

**BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA**

Informacija

**o provođenju Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i
Hercegovini, za 2018. godinu**

decembar 2018. godine

UVOD

Prema Programu rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za 2018. godinu, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo civilnih poslova) ima obavezu da informiše Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o provođenju Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, te je u tu svrhu i sačinjena ova Informacija.

Okvirnim zakonomo visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 59/07 i 59/09) utvrđuje se: organizacija visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, odgovornost nadležnih vlasti u ovoj oblasti, ustanovljavaju tijela za provođenje zakona i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te način osiguravanja kvaliteta u oblasti visokog obrazovanja.

U cilju harmonizacije zakonodavstva visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, zakoni Republike Srpske i kantonalni zakoni iz oblasti visokog obrazovanja trebaju biti usklađeni s odredbama Okvirnog zakona (član 63. stav (1)). Svih dvanaest nadležnih obrazovnih vlasti (deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine) donijeli su vlastite zakone na osnovu Okvirnog zakona, čime je uspostavljen zakonski okvir za oblast visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 127. sjednici održanoj 04.01.2018. godine, razmotrilo je i usvojilo Informaciju o provođenju Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini i Prioriteta za razvoj visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini za period 2016 – 2026 godine, te donijelo i određene zaključke u vezi sa izvršenjem Okvirnog zakona, koji su se, između ostalog, odnosili na obavezu usaglašavanja zakona nadležnih obrazovnih vlasti s odredbama Okvirnog zakona, te intenziviranje aktivnosti na procesu akreditacije studijskih programa. U kontekstu pomenutih zaključaka, nadležne obrazovne vlasti uglavnom ističu da su njihovi zakoni usklađeni sa odredbama Okvirnog zakona, ali i da proces akreditacije studijskih programa još nije počeo.

Predmetnom Informacijom obrađene su sljedeće oblasti: Zakonski okvir; Ciklusi u visokom obrazovanju i evropski sistem prenosa bodova; Prava i obaveze studenata; Dodjela akademskih stepeni i diploma, Dodatak diplomi, Pravo na završetak studija; Usklađivanje statuta i integracija univerziteta; Koncept cjeloživotnog obrazovanja; Integracija univerzitet, kao i zakonom propisane aktivnosti za dvije agencije iz oblasti visokog obrazovanja.

U cilju izrade predmetne Informacije, određena lista pitanja o izvršenju Okvirnog zakona dostavljena je svim nadležnim obrazovnim vlastima u Bosni i Hercegovini.

Odgovori nadležnih obrazovnih vlasti, kao i informacije o djelovanju dvije agencije iz oblasti visokog obrazovanja, sadržani su u tekstu koji slijedi.

Izvršenje Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti obrazovnih vlasti

Zakonski okvir oblasti visokog obrazovanja:

Nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) uglavnom ističu da su njihovi zakoni o visokom obrazovanju usklađeni s odredbama Okvirnog zakona. U referentnom periodu za ovu informaciju, tj. od septembra 2017. do septembra 2018. godine, donesena su sljedeća zakonska i podzakonska akata iz oblasti visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini:

U Republici Srpskoj usvojeni/doneseni su:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 31/18);
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o oblastima obrazovanja („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 104/17);
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o standardima i normativima za finansiranje javnih visokoškolskih ustanova („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 38/17);
4. Pravilnik o vođenju Registra studentskih predstavničkih tijela i drugih studentskih organizacija („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 8/17);
5. Pravilnik o sufinansiranju programa i projekata studentskih organizacija („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 13/17).

Na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona usvojeni/doneseni su:

1. Zakon o studentskom standardu;
2. Nacrt zakona o naučno-istraživačkoj djelatnosti, u toku je javnarsprava i
3. Nacrt Strategije o visokom obrazovanju Unsko-sanskog kantona.

U pripremi je također i novi zakon o visokom obrazovanju, zakon o izradi i priznavanju stranih svjedočanstava, te oko 40 podzakonskih akata.

Na području Tuzlanskog kantona, usvojeni/doneseni su:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 15/17);
2. Odluka o odobravanju iznosa subvencije troškova smještaja i ishrane studenata u studentskim centrima u Federaciji BiH („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 13/17);
3. Pravilnik o načinu vođenja matičnih knjiga i evidencije o izdatim diplomama i dodacima diploma („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 13/17);
4. Pravilnik o korištenju akademskih titula i sticanju naučnih i stručnih zvanja na visokoškolskim ustanovama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 14/17);
5. Spisak akademskih titula, naučnih i stručnih zvanja koje se mogu sticati na visokoškolskim ustanovama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 14/17);
6. Odluka o participaciji troškova studija za drugi i treći ciklus na fakultetima JU Univerziteta u Tuzli za student koji ne posjeduju državljanstvo Bosne i Hercegovine („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 16/17);

7. Odluka o upisu, oslobađanju troškova školarine i troškova participacije, kao i odobravanju sredstava za troškove smještaja, ishrane i zdravstvenog osiguranja studenata iz Palestine („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 17/17);
8. Pravilnik o sadržaju indeksa („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 18/17);
9. Model ugovora o studiranju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 18/17);
10. Pravilnik o sadržaju javnih isprava koje izdaju visokoškolske ustanove u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 2/18);
11. Pravilnik o postupku oglašavanja nevažećih javnih isprava koje izdaju visokoškolske ustanove u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 2/18);
12. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o korištenju akademskih titula i sticanju naučnih i stručnih zvanja na visokoškolskim ustanovama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 11/18);
13. Spisak o dopuni i izmjeni Spiska akademskih titula, naučnih i stručnih zvanja koje se mogu sticati na visokoškolskim ustanovama u Tuzlanskom kantonu („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 11/18).

Na području Zeničko-dobojskog kantona usvojeni/doneseni su:

1. Zakon o izmjenama Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 5/18);
2. Zakon o Javnoj ustanovi Univerzitet u Zenici – prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 1/18);
3. Zakon o dopuni Zakona o Javnoj ustanovi Univerzitet u Zenici – prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 10/18);
4. Pravilnik o minimalnim uslovima za izbor u naučna zvanja („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 4/18);
5. Pravilnik o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/18);
6. Pravilnik o minimalnim uvjetima za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti i bavljenje naučnoistraživačkim radom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/18).

U Kantonu Sarajevo usvojeni/doneseni su:

1. Zakon o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 33/17);
2. Uputstvo o zastupljenosti nastavnih sadržaja iz psihološko-pedagoške i metodičko-didaktičke grupe nastavnih predmeta na studijskim programima nastavničkog usmjerenja;
3. Odluke o usklađenosti Statuta Univerziteta u Sarajevu, Statuta Internacionalnog Burč univerziteta, Statuta Internacionalnog univerziteta s Zakonom o visokom obrazovanju.

U toku je provjera usklađenosti Statuta Univerziteta Sarajevo škola za nauku i tehnologiju s Zakonom o visokom obrazovanju.

Prema navodima nadležnog ministarstva obrazovanja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, u proteklih godinu dana, doneseno je nekoliko izmjena i dopuna Zakona o visokom obrazovanju ovog kantona, bez preciziranja o kojim izmjenama je riječ.

Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko distrikt) je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, koji je objavljen u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“, broj 29/18 od 09.07.2018. godine. Kako se tvrdi iz Odjela za obrazovanje, navedene izmjene, a i tekst

osnovnog Zakona su usklađeni sa Okvirnim zakonom. U toku je donošenje sljedećih podzakonskih akta:

1. Pravilnik o postupku rada komisije koja ispituje uslove za osnivanje i početak rada i obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja sa područja Brčko distrikta;
2. Pravilnik o licenciranju visokoškolskih ustanova sa područja Brčko distrikta;
3. Pravilnik o akreditaciji visokoškolskih ustanova sa područja Brčko distrikta i
4. Pravilnik o upravnom nadzoru nad radom visokoškolskih ustanova sa područja Brčko distrikta.

Nadležna ministarstva obrazovanja Posavskog, Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog, Zapadnohercegovačkog kantona, kao i Kantona 10 ističu da su zakoni o visokom obrazovanju ovim kantonima usklađeni sa Okvirnim zakonom, i da u referentnom periodu za ovu informaciju nisu donesena nova zakonska ili podzakonska akta iz oblasti visokog obrazovanja.

Ciklusi u visokom obrazovanju i evropski sistem prenosa bodova:

Odredbe člana 5. Okvirnog zakona, kojim je definisana organizacija visokog obrazovanja u tri ciklusa i uvođenje evropskog sistema prenosa bodova (ECTS), prema informacijama nadležnih obrazovnih vlasti, primjenjuju se na području Republike Srpske, kantona u Federaciji BiH i Brčko distrikta.

Većina univerziteta u Republici Srpskoj izvodi sva tri ciklusa studija, s tim da se studijski programi sve više inoviraju kako bi bili prilagodljivi tako da omogućuju ulazak i izlazak u odgovarajućim fazama studija i u zavisnosti od napretka koji je student ostvario, dodjelu kvalifikacija ili ECTS bodova, uz poštivanje važećeg ECTS-a.

Na području JU Univerzitet u Zenici odredbe ovog člana primjenjuju se prema trenutnim kadrovskim potencijalima i finansijskim mogućnostima.

Na Internacionalnom univerzitetu u Goraždu, jedinoj visokoškolskoj ustanovi koja djeluje u nadležnosti Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde postoje opšti i pravni akti u smislu bodovne vrijednosti i način prenošenja ECTS bodova. Pomenuta visokoškolska ustanova usklađuje svoje nastavne planove i programe za sva tri ciklusa studija i programe prvenstveno sa univerzitetima u zemlji, kako bi se omogućio prenos ECTS bodova i prelazak studenata u skladu sa principima u visokom obrazovanju.

Organizacija visokog obrazovanja u tri ciklusa, primjena ECTS bodova kao što je ulazak i izlazak u pojedinim fazama studija, prelazak sa jednog studijskog programa na drugi, sa jedne visokoškolske ustanove na drugu u BiH, kao i studijski boravak na inostranim visokoškolskim ustanovama u cilju sticanja kredita, odnosno drugi oblici prenosa ECTS bodova, kako tvrde u nadležnom ministarstvu, izuzetno dobro su regulisani aktima visokoškolskih ustanova u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, i to Sveučilišta u Mostaru, Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Sveučilišta Hercegovina i Visoke škole za turizam i menadžment Konjic.

Organizacija visokog obrazovanja u tri ciklusa i primjena evropskog sistema prenosa bodova na području Kantona Sarajevo usklađena je s Okvirnim zakonom. Studentu koji studira na drugoj visokoškolskoj ustanovi u BiH ili inostranstvu ili na drugoj organizacionoj jedinici u okviru visokoškolske ustanove može se odobriti nastavak studija na istom ili srodnom studijskom programu visokoškolske ustanove/organizacione jedinice. Odluku o prelasku

studentata sa druge visokoškolske ustanove/organizacione jedinice donosi rukovodilac organizacione jedinice pod uslovima utvrđenim općim aktom koji donosi vijeće organizacione jedinice. Student ima pravo na priznavanje i prenos bodova između visokoškolskih ustanova s ciljem osiguranja mobilnosti.

Prava i obaveze studenata:

Okvirnim zakonom je predviđeno organizovanje studenata u studentska predstavnička tijela, te učešće studenata i u drugim tijelima ustavnovljenim u skladu sa statutom ustanove.

Na visokoškolskim ustanova u Republici Srpskoj ustanovljena su studentska predstavnička tijela, u skladu sa članom 5. i 6. Zakona o studentskom organizovanju. Zakonom o visokom obrazovanju, pa samim tim i statutima visokoškolskih ustanova učešće studenata je predviđeno: u upravnom odboru univerziteta, senatu univerziteta, odnosno visoke škole, naučno-nastavnom vijeću fakulteta i drugim tijelima u skladu sa opštim aktima visokoškolske ustanove.

Zakonom o Univerzitetu u Bihaću i Zakonom o studentskom standardu definisano je učešće studenata u Senatu i u Nastavno-naučnom vijeću Univerziteta, kao i u Naučno-nastavnim vijećima organizacionih jedinica, odnosno fakulteta.

Studenti Univerziteta u Zenici su organizovani u Uniju studenata Univerziteta u Zenici koja u sastavu Univerziteta djeluje kao krovna predstavnička studentska organizacija i čine je svi studenti Univerziteta u Zenici. Članom 49. Statuta Univerziteta u Zenici predviđeno je da Upravni odbor Univerziteta od ukupno sedam članova čini i jedan predstavnik studenata. Članom 62. Statuta Univerziteta u Zenici predviđeno je predstavnici studenata participiraju u članstvu Senata s najmanje 15% članova od ukupnog broja članova Senata, i to s tri člana, po jedan član iz svakog ciklusa studija kojeg bira Unija studenata Univerziteta u Zenici.

Prema Statutu Internacionalnog univerziteta u Goraždu studenti su involvirani u sve organe predviđene Zakonom, Statutom i drugim općim aktima. Studenti sa sva tri ciklusa studija ravnopravno učestvuju u donošenju odluka kroz Senat, Vijeće i Upravni odbor u kojima je prisutnost studentske populacije najmanje 15%.

Studenti visokoškolskih ustanova sa područja Hercegovačko-neretvanskog kantona organizovani su u Studentski zbor/Uniju studenata/Studentski parlament i članovi su svih organa i radnih tijela univerziteta, njihovih organizacionih jedinica i multidisciplinarnim studijskim programima (Senat, naučno-nastavnim/umjetničko nastavnim vijećima, Odbor za osiguranje i unapređenje kvaliteta, Komisija za provođenje Bolonjskog procesa, Komisija za provođenje samoevaluacije, Komisija za praćenje kvaliteta i unapređenje mjera za poboljšanje kvaliteta, i sl.)

Na visokoškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo uspostavljeni su: studentski parlamenti i asocijacije studenata pri fakultetima/akademijama. Studenti učestvuju u radu vijeća fakulteta/akademija, senatu i upravnom odboru visokoškolske ustanove, na način propisan Zakonom o visokom obrazovanju i statutom visokoškolske ustanove.

Učešće studenata u predstavničkim tijelima visokoškolskih ustanova na području Brčko distrika predviđeno je Zakonom o visokom obrazovanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 30/09 i 29/18).

Dodjela akademskih stepena i diploma:

Akreditovana visokoškolska ustanova ovaštena je da dodjeljuje akademske stepene i diplome navedene u njenom uvjerenju o akreditaciji, definisano je u članu 53. Okvirnog zakona.

Prema tvrdnji nadležnog ministarstva, u Republici Srpskoj akreditovano je 14 visokoškolskih ustanova¹, s tim da je za pet visokoškolskih ustanova Rješenje o akreditaciji isteklo tokom 2018. godine, te su pokrenute aktivnosti na (re)akreditaciji, a to su: Univerzitet u Banjoj Luci, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Nezavisni univerzitet Banja Luka, Univerzitet za poslovne studije Banja Luka i Visoka škola „Banja Luka College“ Banja Luka.

U nadležnosti Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske djeluje i Univerzitet „Bijeljina“ koji je u fazi pripreme samoevaluacionih izvještaja za studijske programe u svrhu akreditacije, kao i šest visokoškolskih ustanova koje još uvijek nisu pristupile procesu akreditacije, a to su: Visoka medicinska škola Prijedor, Visoka škola za turizam i hotelijerstvo Trebinje, Visoka škola za informacione tehnologije, ekonomiju i preduzetništvo, Visoka škola za ekonomiju i informatiku Prijedor, Visoka škola „Koledž kozmetologije i estetike“ Banja Luka i Visoka medicinska škola zdravstva.

Univerzitet u Bihaću je akreditovan od 2015. godine i u toku je priprema akreditacije studijskih programa. Visoka škola Vita plus iz Cazina je podnijela zahtjev za akreditaciju, a nadležno Ministarstvo je u fazi analize zahtjeva.

Na području Tuzlanskog i Unsko-sanskog kantona nisu akreditovane visokoškolske ustanove u zadnjih godinu dana.

Univerzitet u Zenici je akreditovan od 2014. godine, a od akademske 2018/2019. godine na ovom univerzitetu licencirani su sljedeći studijski programi:

- 1) Mašinski fakultet:
  - Studijski program **Inženjerska i poslovna informatika** – prvi ciklus studija;
  - Studijski program **Metrologija** – drugi ciklus studija;
  - Studijski program **Dizajn i tehnologije o drvoprerađi (DTD)** – prvi ciklus studija
- 2) Politehnički fakultet:
  - Studijski program **Softversko inženjerstvo** – prvi i drugi ciklus studija;
- 3) Filozofski fakultet:
  - **Kulturalni studij** – drugi ciklus studija;
- 4) Islamski pedagoški fakultet:
  - Studijski program **Inkluzivna edukacija** – prvi ciklus studija;
  - **Doktorski studij odgojnih znanosti** – treći ciklus studija.

Na Internacionalnom univerzitetu u Goraždu nije proveden postupak akreditacije, već se usaglašavaju i provode procedure samoevaluacije, tvrde iz nadležnog ministarstva obrazovanja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Na području Srednjobosanskog kantona djeluju četiri privatne visokoškolske ustanove, koje su prošle akreditaciju 2016. godine, koju je provela Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete Bosne i Hercegovine.

Sveučilište u Mostaru, Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru, te Visoka škola „Logos centar“ upisani su u Državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova 2015. godine, dok

---

¹Lista akreditovanih visokoškolskih ustanova u BiH je navedena na str. 14.

Sveučilište Hercegovina ima Rješenje o akreditaciji u trajanju od dvije godine izdano 19.12.2016. godine. Univerzitet CKM i Visoka škola za turizam i menadžment Konjic su u postupku akreditacije.

Prema tvrdnji Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo, u referentnom periodu za ovu informaciju, Rješenje o akreditaciji dobila je Američka škola za ekonomiju, dok Univerzitet u Sarajevu, Univerzitet Sarajevska škola za nuku i tehnologiju, Internacionalni Burč univerzitet i Internacionalni univerziteta u Sarajevu posjeduju rješenja o akreditaciji iz 2014. godine, na period od pet godina.

Dodatak diplomi:

Članom 54. definisano je da je „Dužnost akreditovane visokoškolske ustanove da svakom licu, kojem dodjeli akademski stepen ili diplomu, izda diplomu i dodatak diplomi ovjeren pečatom visokoškolske ustanove“.

Prema informacijama dostavljenim Ministarstvu civilnih poslova, na području Unsko-sanskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Srednjobosanskog, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Brčko distrikta visokoškolske ustanove uz diplomu izdaju i dodatak diplomi na jednom od službenih jezika u BiH i engleskom jeziku. Izdavanje diplome i dodatka diplomi se naplaćuje jedinstvenom cijenom (zajedno sa diplomom).

Prema tvrdnji nadležnog ministarstva u Kantonu Sarajevo dodatak diplomi se ne naplaćuje posebno/dodatno, dok se na engleskom jeziku izdaje na zahtjev studenta. Dodatak diplomi izdat na zahtjev studenta na drugom jeziku dodatno se naplaćuje na pojedinim visokoškolskim ustanovama (Univerzitet u Bihaću).

Uslovi, način i postupak izdavanja diplome po završenom ciklusu studija utvrđuje se zakonom i statutom visokoškolske ustanove.

Na konferenciji ministara odgovornih za visoko obrazovanje Evropskog prostora visokog obrazovanja (EHEA)/Bolonjskog procesa, održanoj 24. i 25. maja 2018. godine u Parizu, je usvojen komunique uz prateće priloge, kojim se zemlje članice Bolonjskog procesa obavezuju da će provoditi dogovorene obaveze u naredne dvije godine u oblasti visokog obrazovanja. Komunique i njemu priložene dokumente, uljučujući i primjer dodatka diplomi, Ministarstvo civilnih poslova BiH dostavilo je nadležnim obrazovnim vlastima aktom broj:09-33-1-1742-DV/18 od 24.07.2018. godine, na znanje i dalje postupanje.

Nadležne obrazovne vlasti nisu dostavile informacije šta je urađeno, odnosno šta se planira uraditi kako bi se revidirani dodatak diplomi izdavao uz diplome koje izdaju visokoškolske ustanove na području njihove nadležnosti, izuzev Ministarstva za obrazovanje, mlade, nauku, kulturu i sport Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, koje je zatražilo od Internacionalnog univerziteta u Goraždu da ispoštuje pomenuti komunique, uključujući i dostavljeni primjer dodatka diplomi, te Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona koje uskoro planira obavijestiti visokoškolske ustanove da su obavezne izdavati revidirani dodatak diplomi uz diplome koje izdaju.

Pravo na završetak studija:

Vremenski okvir za završetak dodiplomskog i postdiplomskog studija, odnosno izradu doktorskog rada bez doktorskog studija i sticanje stručnih, odnosno načnih zvanja/doktorata nauka prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Okvirnog zakona različito je definisan od strane nadležnih obrazovnih vlasti u BiH.

Članom 148. stav 1. Zakona o visokom obrazovanju Republike Srpske propisano je da studenti upisani na diplomski i postdiplomski studij, prema odredbama Zakona o univerzitetu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 12/93,14/94, 99/04 i 92/05), mogu završiti ove studije po započetom nastavnom planu i programu, uslovima i pravilima studiranja, najduže do kraja akademske 2017/2018. godine, osim studenata upisanih na diplomске studije u trajanju od pet ili šest godina koji mogu završiti ove studije najduže do kraja akademske 2019/2020. godine. Nadalje, članom 149. stav (1) istog zakona propisano je da lica koja su stekla ili će steći akademski naziv magistra nauka, odnosno lica koja su ispunjavala uslove za pokretanje postupka za sticanje naučnog zvanja doktora nauka, prema Zakonu o univerzitetu, mogu steći naučni stepen doktor nauka odbranom doktorske disertacije u skladu sa navedenim zakonom. Stavom (2) istog člana propisano je da lica iz stava (1) ovog člana imaju pravo da započnu studij za sticanje naučnog stepena doktora nauka do početka akademske 2017/2018. godine, na univerzitetima koji su osnovani u skladu sa Zakonom o univerzitetu na onim studijskim programima na kojima je izvedena najmanje jedna generacija studenata postdiplomskog studija, s tim da se naučni stepen doktora nauka može steći zaključno sa 30.09.2020. godine.

U Unsko-sanskom kantonu svi magistranti koji su započeli studij prije usvajanja Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH su završili postdiplomski studij, a 31.12.2018. godine ističe rok za sticanje stručnih, odnosno naučnih zvanja/doktorata prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH.

Na području Tuzlanskog kantona nije istekao vremenski okvir za završetak dodiplomskog i postdiplomskog studija, odnosno izradu dokorskog rada bez dokorskog studija i sticanje stručnih, odnosno naučnih zvanja/doktorata nauka prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Okvirnog zakona, da je rok za završetak ranije započetih postiplomskih studija/studija sticanja naučnog stepena doktora nauka kraj akademske 2020/2021.

Rok za završetak dodiplomskog i postdiplomskog studija prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Zakona o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, br. 6/09, 9/13, 13/13, 4/15 i 5/18) istekao je 30.09.2018. godine, dok se naučni stepen doktora nauka može steći do 31.12.2018. godine.

Na području Hercegovačko-neretvanskog kantona istekao je vremenski okvir za završetak dodiplomskog i postdiplomskog studija, odnosno izradu dokorskog rada bez dokorskog studija i sticanje stručnih, odnosno naučnih zvanja/doktorata nauka prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Okvirnog zakona.

Prema Zakonu o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo lica koja su započela postdiplomski studij za sticanje stepena magistra nauka/umjetnosti i doktora nauka prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovog zakona, imaju pravo steći naučni stepen magistra nauka/umjetnosti, odnosno doktora nauka zaključno sa 30.09.2020. godine.

Usklađivanje statuta i integracija univerziteta:

Visokoškolske ustanove imale su obavezu uskladiti svoje statute i druge opće akte sa odredbama Okvirnog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, te započeti sa integracijom sa danom stupanja na snagu zakona, a završiti u roku od jedne godine.

U informaciji Ministarstva prosvjete i kulture se navodi da je Zakon o visokom obrazovanju Republike Srpske usklađen sa Okvirnim zakonom, kao i statuti i drugi opći akti visokoškolskih

ustanova, što se navodi i u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde, te Hrecegovačko-neretvanskom kantonu.

Prema tvrdnji Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona u pripremi je novi zakon o visokom obrazovanju i početkom naredne godine Skupština Unsko-sanskog kantona bi ga trebala razmatrati u formi nacрта. Spomenutim zakonom će se normirati usklađivanje statuta i integracije Univerziteta sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH kako bi došlo do potpune integracije Univerziteta u Bihaću.

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona ne raspolaže podacima o odstupanju statuta visokoškolskih ustanova koje djeluju u njihovoj nadležnosti, od odredbi Okvirnog zakona.

Kako se navodi u informaciji Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, odstupanja Statuta Univerziteta u Zenici od Okvirnog zakona su u pogledu:

- Imenovanja i razrješavanja svih članova Upravnog odbora, koja vrši Vlada kantona;
- Oduzimanja nadležnosti Upravnog odbora, u smislu usvajanja godišnjeg obračuna, što je prema Statutu u nadležnosti Vlade Kantona, a ne Upravnog odbora visokoškolske ustanove;
- Izbora i razrješavanja rektora, prorektora univerziteta i direktora visoke škole, uz saglasnost Osnivača.

Treba napomenuti da neusklađenosti Statuta Univerziteta u Zenici sa odredbama Okvirnog zakona proizilaze iz neusklađenosti Zakona o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona sa Okvirnim zakonom.

Statuti Univerziteta u Sarajevu, Internacionalnog Burč univerziteta i Internacionalnog univerziteta u Sarajevu usklađeni su sa Zakonom o visokom obrazovanju, tvrde u nadležnom ministarstvu. U toku je provjera usklađenosti Statuta Univerziteta Sarajevo škola za nauku i tehnologiju sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Koncept cjeloživotnog obrazovanja:

Jedan o principa na kojima se zasniva visoko obrazovanje je i koncept cjeloživotnog obrazovanja.

Visokoškolske ustanove u Republici Srpskoj svojim aktima propisuju aktivnosti vezano za razvoj i primjenu cjeloživotnog učenja. Licima koja završe program cjeloživotnog učenja visokoškolske ustanove izdaju uvjerenje.

U razvoju cjeloživotnog obrazovanja na visokoškolskim ustanovama na području Tuzlanskog kantona od strane visokoškolskih ustanova prema Ministarstvu obrazovanja i nauke nisu poduzete značajnije aktivnosti u proteklom periodu.

Projekat pod nazivom "Izrada vodiča dobre prakse za cjeloživotno učenje", odobren u okviru sufinansiranja projekata cjeloživotnog učenja na visokoškolskim ustanovama u Federaciji BiH, uspješno je realizovan 2017. godine na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Zenici. Na projektu je ostvarena saradnja projektnih partnera Ekonomskog fakulteta i Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona.

Na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde donesen je Zakon o obrazovanju odraslih, i u procesu je organizacija saradnje sa visokoškolskom ustanovom.

U okviru promovisanja cjeloživotnog učenja u Hercegovačko-neretvanskom kantonu Skupština kantona usvojila je Zakon o obrazovanju odraslih („Službene novine HNK“, broj: 3/18), a visokoškolske ustanove provode programe cjeloživotnog učenja preko svojih organizacionih jedinica. Na Sveučilištu u Mostaru u akademskoj 2017/2018. godini osnovan je i Centar za cjeloživotno učenje, dok na Sveučilištu Hercegovina djeluje Centar za istraživanje, edukaciju, razvoj i izobrazbu (CIERI), te Karijerni centar za studente na Visokoj školi za turizam i menadžmet Konjic. Na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru u fazi usvajanja je Pravilnik o cjeloživotnom učenju, koji će na jedinstven način za sve organizacione jedinice regulisati ovu oblast.

Visokoškolska ustanova/organizaciona jedinica na području Kantona Sarajevo ovlaštena je izdavati certifikate nakon završetka necikličnih vidova obrazovanja u skladu sa Zakonom o obrazovanju odrasli („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 40/15). Dodjela zvanja u okviru programa necikličnog obrazovanja ne mogu predstavljati ekvivalent zvanjima iz Zakona o visokom obrazovanju, a položeni ispit i ostavreni bodovi ne mogu predstavljati ekvivalent ispitima odnosno dijelu ispita u okviru ciklusa studija u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju. Certifikati izdati nakon završenog necikličnog vida obrazovanja služe kao dokaz osposobljenosti kandidata za obavljanje određenih poslova i ne predstavljaju ekvivalent diplomi koju izdaje visokoškolska ustanova.

Integracija univerziteta:

Integrisanje univerziteta je jedno od osnovnih pitanja u reformi upravljanja i rukovođenja kao i cjelokupne reforme visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Prema Okvirnom zakonu integrisanje je trebalo započeti danom stupanja na snagu ovog zakona, i završiti u roku od jedne godine.

Visokoškolske ustanove sa područja Republike Srpske, Unsko-sanskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i Srednjobosanskog kantona su integrisane i djeluju u skladu sa Bolonjskim principima.

Sve privatne visokoškolske ustanove, na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, od osnovanja djeluju kao integrisane visokoškolske ustanove.

Na Sveučilištu u Mostaru poduzete su aktivnosti na realizaciji obaveza iz Zakona o visokom obrazovanju o integraciji Sveučilišta, u pet pravaca, i to: akademska, organizacijska, pravna, finansijska i društvena integracija. U okviru pravne integracije, a u skladu s Rješenjem Osnovnog suda u Mostaru, 03.09.2018. godine izvršeno je pripajanje svih fakulteta i Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Mostaru, čime su oni prestali postojati kao pravna lica. Rad na akademskoj, organizacijskoj, finansijskoj i društvenoj integraciji je trajnijeg karaktera i neprekidno se radi na tome.

Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru je formalno-pravno integrisana visokoškolska ustanova, te je kao takva upisana u registar kod nadležnog suda.

Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo propisano je da Univerziteta u Sarajevu ima svojstvo pravnog lica, dok organizacione jedinice Univerziteta nemaju svojstvo pravnog lica, izuzev teoloških fakulteta nad kojima Kanton Sarajevo nije preuzeo osnivačka prava i čiji status se preciznije određuje u skladu sa članom 178. Zakona. Od dana dostavljanja

Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade je svojom Olukom od 18.11.2018. godine utvrdilo usklađenost Statuta Univerziteta u Sarajevu sa Zakonom o visokom obrazovanju, nakon čega je Rektor Univerziteta obavezan u roku od šest mjeseci nadležnom sudu i Ministarstvu podnijeti zahtjev za upis Univerziteta u registar u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Planirano je da od 01.01.2019. godine, Univerzitet u Sarajevu pređe u sistem trezorskog poslovanja, što predstavlja punu implementaciju zakonske obaveze propisane Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju, Zakona o budžetima u Federaciji BiH i Zakona o trezorskom poslovanju u Federaciji BiH. Model integracije Univerziteta u Sarajevu, između ostalog, podrazumijeva funkcionalnu integraciju svih procesa i službi organizacionih jedinica Univerziteta, te potpunu transparentnost svih procesa na Univerzitetu.

Izvršenje Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini iz nadležnosti dvije agencije na nivou Bosne i Hercegovine u oblasti visokog obrazovanja

Okvirnim zakonom su definisane nadležnosti dvije agencije u oblasti visokog obrazovanja na nivou Bosne i Hercegovine: Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (članovi od 47. do 50.) i Centra za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja (članovi 44. i 45.), te će u nastavku biti prezentovano izvršenje Okvirnim zakonom zahtijevanih aktivnosti za obje agencije u referentnom periodu za ovu informaciju.

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta

U cilju usklađivanja svog rada sa Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG 2015) i sticanja punopravnog članstva u Evropskoj asocijaciji za osiguranje kvaliteta – ENQA, Agencija je pripremila Akcioni plan realizacije preporuka ENQA panela, nakon eksterne evaluacije provdene 2017. godine. Navedeni dokument predstavlja dinamički plan realizacije datih preporuka, sa definisanim aktivnostima, nosiocima i planiranim rokovima realizacije, a isti je usvojio Upravni odbor Agencije na 39. sjednici, održanoj 22.12.2017. godine.

Iz usvojenog Akcionog plana 19 Preporuka je grupisno na sljedeći način: devet Preporuka se ostvaruje usvajanjem revidirane Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u visokom obrazovanju u BiH od strane Upravnog odbora Agencije; dvije Preporuka se vezuju za Izmjene Statuta Agencije u članovima vezanim za sastav i nadležnost Upravnog odbora Agencije, koje usvaja Upravni odbor Agencije; jedna Preporuka se odnosi na izmjenu Okvirnog zakona; četiri Preporuke se odnose na kontinuirane aktivnosti Agencije; dvije Preporuke se realizuju sa usvajanjem izmjena akata koji regulišu Konkurs za izbor stručnjaka i jedna Preporuka se odnosi na nova zapošljavanja koje treba da odobri Vijeće ministara BiH.

Krajnji rok za realizaciju Preporuka je 13.09.2019. godine. Do momenta pisanja ove Informacije učinak realizovanih Preporuka je između 10 do 15%. Ovakav učinak je rezultat neusvajanja revidirane Odluke o normama kojima se određuju minimalni standardi u visokom obrazovanju u BiH, shodno Evropskim standardima i smjernicama (ESG) iz 2015. godine, i Odluke o izmjeni Statuta Agencije od strane Upravnog odbora Agencije. Kasni se i sa usvajanjem Liste stručnjaka nakon provedenog Konkursa za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka. Zbog kašnjenja usvajanja Liste stručnjaka se kasni i sa realizacijom obuka novoizabranih stručnjaka, kao još jednom aktivnosti iz Akcionog plana, odnosno Preporukom ENQA Panela.

Dakle, Upravni odbor Agencije, koji u skladu sa Statutom Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (“Službeni glasnik BiH”, broj 86/09), daje saglasnost na akte koje predlaže Agencija iz svojih nadležnosti u razvoju visokog obrazovanja i osiguranju kvaliteta, **nije dao saglasnost na dokument Odluka o normama** koji je predložila Agencija. Agencija je u prethodnom izvještajnom periodu kreirala model akreditacije studijskih programa u Bosni i Hercegovini. Ovaj model je sastavni dio revidiranog dokumenta Odluke o normama kojima se utvrđuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u BiH (u daljem tekstu: Odluka o normama), koji je, s obzirom da nije usvojen od strane Upravnog odbora Agencije, još u formi prijedloga.

U periodu izvještavanja nije bilo novih imenovanja Komisija stručnjaka za postupke akreditacije/reakreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa iako je bilo podnešenih zahtjeva za reakreditaciju Univerziteta u Zenici, Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Univerziteta u Banjoj Luci, Univerziteta za poslovne studije Banja Luka, Nezavisnog univerziteta Banja Luka i Visoke škole Banja Luka College, odnosno akreditaciju Univerziteta modernih znanosti-CKM Mostar i Univerziteta Kallos u Tuzli. Imenovanje Komisija, kao i provođenje cijelog postupka akreditacije koji provodi ova Agencija, trenutno je nemoguće jer postoji diskrepancija dokumenata koji regulišu ovaj proces. Na snazi su: revidirani Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 96/16) i revidirani Kriteriji za akreditaciju studijskih programa u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 47/17), ali ne i revidirana Odluka o normama dokument koji predstavlja osnov za primjenu tih kriterija u postupku akreditacije, odnosno reakreditacije.

U periodu septembar 2017. - septembar 2018.godine, Agencija je, u cilju unapređenja svojih procesa, usvojila sljedeće zakonske i podzakonske akte:

1. Odluku o izmjenama i dopunama odluke o načinu formiranja komisije za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (usvojeno na 38. sjednici UO Agencije održanoj 24.10.2017. godine. („Službeni glasnik BiH“, broj: 2/18);
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o načinu provođenja konkursa za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (usvojeno na 38. sjednici UO Agencije održanoj 24.10.2017.godine. („Službeni glasnik BiH, broj: 2/18)
3. Odluku o kriterijima za izbor domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (Usvojeno na 39. sjednici UO Agencije održanoj 22.12.2017. godine. („Službeni glasnik BiH“, broj: 2/18)

Nadalje, u cilju izvršenja odredbi članova 48. i 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u BiH, Agencija je u martu 2018.godine raspisala javni konkurs za izbor stručnjaka. Javni konkurs za izbor stručnjaka je raspisan 12.03.2018. godine, sa rokom za prijave od 30 dana. Na Konkurs se prijavilo 97 kandidata, za četiri kategorije stručnjaka. Od ukupnog broja prijavljenih kandidata, nakon pregleda svih prijava, Komisija za izbor stručnjaka je utvrdila Listu stručnjaka od 67 kandidata koji ispunjavaju uslove iz Konkursa.

Očekuje se prema planiranoj dinamici da se na 44. sjednici UO Agencije okonča konkursna procedura koja traje od marta mjeseca tekuće godine.

Trenutno je u Državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova u BiH², koji predstavlja službenu evidenciju o akreditovanim visokoškolskim ustanovama u BiH i čije vođenje je prema Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju u nadležnosti Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta upisano 30 visokoškolskih ustanova, kako slijedi:

1. Univerzitet u Istočnom Sarajevu
2. Univerzitet u Banjoj Luci
3. Univerzitet za poslovne studije Banja Luka
4. Visoka škola „Banja Luka College“ Banja Luka
5. Nezavisni univerzitet Banja Luka
6. Komunikološki koledž "Kapa Fi" Banja Luka
7. Univerzitet Sinergija Bijeljina
8. University Sarajevo School of Science and Technology
9. Visoka škola za uslužni biznis Istočno Sarajevo - Sokolac
10. Univerzitet u Zenici
11. Internacionalni univerzitet u Sarajevu
12. Univerzitet u Sarajevu
13. Internacionalni „Burč“ univerzitet
14. Univerzitet u Tuzli
15. Univerzitet Džemal Bijedić
16. Sveučilište u Mostaru
17. Visoka škola "Logos centar" u Mostaru
18. Univerzitet u Bihaću
19. Američki univerzitet u BiH (uslovna akreditacija)
20. Univerzitet u Travniku
21. Internacionalni univerzitet u Travniku
22. Visoka škola "CEPS-Centar za poslovne studije"
23. Sveučilište/Univerzitet Vitez
24. Visoka škola za primjenjene i pravne nauke, Prometej
25. Panevropski univerzitet Apeiron
26. Visoka škola PRIMUS, Gradiška
27. Sveučilište Hercegovina (uslovna akreditacija)
28. Visoka škola „Američka škola za ekonomiju“
29. Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka
30. Visoka poslovno-tehnička škola Doboj.

Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja

Sve aktivnosti koje je Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz područja visokog obrazovanja (u daljem tekstu: CIP) poduzimao, u izvještajnom periodu, bile su prvenstveno usmjerene nadosljednu i blagovremenu realizaciju poslova i zadataka koji su utvrđeni Programom rada CIP-a. Programske aktivnosti CIP-a planirane su i usaglašene s nadležnostima koje su propisane članom 44. stav 2. i članom 45. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, Konvenciji o priznavanju kvalifikacija koje se odnose na visoko obrazovanje u evropskoj regiji (Lisabonska konvencija), i drugim važećim propisima.

---

²Lista akreditovanih visokoškolskih ustanova u BiH je stalno dostupna na

http://hea.gov.ba/akreditacija_vsu/Default.aspx

U cilju olakšavanja postupaka priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija u BiH CIP je izradio i objavio u „Službenom glasniku BiH“ i na svojoj web stranici Preporuke o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.

Nastavljena je konstruktivna saradnja s entitetskim i kantonalnim ministarstvima obrazovanja, Ministarstvom civilnih poslova, Komisijom za informisanje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske, Komisijom za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Brčko distrikta BiH, Agencijom za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete, Rektorskom konferencijom BiH, Konferencijom ministara obrazovanja u BiH i javnim i privatnim visokoškolskim ustanovama.

CIP je postupao po zahtjevima svih nadležnih tijela za priznavanje koji su u svojim zakonskim i podzakonskim aktima propisali odredbu o traženju mišljenja CIP-a u postupku priznavanja. Ta tijela su Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske u pogledu profesionalnog priznavanja, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona i visokoškolske ustanove na području Tuzlanskog kantona u pogledu profesionalnog i akademskog priznavanja, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Posavskog kantona, Komisija za priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja Brčko distrikta BiH u pogledu profesionalnog priznavanja i visokoškolske ustanove na području Kantona Sarajevo u pogledu akademskog i profesionalnog priznavanja. Osim toga, CIP-u su se obraćala i druga tijela koja su nadležna za priznavanje, a koja nisu svojim zakonodavstvom propisali odredbu o obavezi traženja mišljenja i preporuka CIP-a.

U izvještajnom periodu CIP je nastavio kontinuiranu saradnju sa Delegacijom Evropske unije u BiH, Vijećem Evrope i drugim evropskim i međunarodnim institucijama koja rade na realizaciji projekata iz oblasti reforme obrazovanja u BiH. Nastavljene su aktivnosti u vidu predstavljanja BiH u projektima u oblasti visokog obrazovanja iz nadležnosti CIP-a (UNESCO portal, „Jačanje institucionalnih kapaciteta za priznavanje kvalifikacija u visokom obrazovanju“, „Razvoj kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje – QF LLL“, STINT projekt itd.), te u radu mreža Erasmus + programu, i to Euroguidance i Europass.

Kao i proteklih godina, i u izvještajnom periodu CIP je nastavio s predstavljanjem Bosne i Hercegovine u ENIC/NARIC mreži nacionalnih informacionih centara za akademsko priznavanja i mobilnost. CIP je aktivno uključen u rad ENIC listervera (ENIC listserv) putem koga se svakodnevno razmjenjuje informacije s drugim informacionim centrima koje se odnose na priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, kao i informacije i pitanja vezana za pojedinačne probleme u ovoj oblasti u nekoj od članica ENIC/NARIC mreže.

Informacija o visokoškolskim ustanovama u BiH utemeljena je na službenom statusu visokoškolskih ustanova koji su im utvrdile nadležne obrazovne vlasti, odnosno sačinjena je na osnovi informacija koje su službeno dostavljene CIP-u od strane nadležnih ministarstava obrazovanja i Odjela za obrazovanje Vlade Brčko distrikta BiH.

Kako bi se prevazišli problemi u vezi statusa pojedinih visokoškolskih ustanova, o čemu je CIP informisao sve nadležne vlasti, CIP je donio Interna pravila o prikupljanju, objavljivanju i ažuriranju informacija o visokoškolskim ustanovama u BiH, te od novembra 2017. godine vrši objavljivanje informacija o statusu visokoškolskih ustanova i studijskih programa prikupljenih na osnovu metodologije propisane navedenim Internim pravilima.

Sve su češći upiti ENIC/NARIC centara i nadležnih tijela za priznavanje inostranih visokoškolskih kvalifikacija u inostranstvu, kako postupati sa visokoškolskim kvalifikacijama

koje su stečene na visokoškolskim ustanovama u BiH čija institucionalna akreditacija istekla. Ovakva pitanja, kao i pitanja o akreditaciji studijskih programa na visokoškolskim ustanovama su sve češća, te je potrebno ozbiljno razmotriti ista kako se ponovno ne bi dogodilo da se visokoškolske kvalifikacije stečene na visokoškolskim ustanovama u BiH ne mogu priznati u inostranstvu kako za potrebe ostvarivanja prava na rad, tako i za nastavak obrazovanja u inostranstvu, što je bio slučaj u Republici Hrvatskoj sredinom tekuće godine.

Navedeni problem dodatno usložnjava činjenica da u BiH, sedam godina od isteka roka za akreditaciju visokoškolskih ustanova, djeluje oko 20 visokoškolskih ustanova koje nisu prošle postupak akreditacije u skladu s propisima, a izdaju akademske stepene i diplome, čime se krše odredbe člana 53. stav (1) Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji glasi: „Akreditovana visokoškolska ustanova ovlaštena je dodjeljivati akademske stepene i diplome navedene u njezinom uvjerenju o akreditaciji”, kao I člana 54 stav (1). kojim je propisano da će nadležni državni organi priznavati samo one akademske stepene i diplome koje izdaju akreditovane visokoškolske ustanove.

REZIME

Okvirnim zakonom, te na osnovu njega donesenim zakonima od strane deset kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ustanovljeno je zakonsko okruženje koje omogućava visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini da zadovolji osnovna načela i norme Evropskog prostora visokog obrazovanja u smislu ljudskih prava i temeljnih sloboda, jednakopravnosti i pristupa visokom obrazovanju.

Uzmajući u obzir važnost, ali i aktuelnost u datom momentu, predmetnom Informacijom obrađene su sljedeće oblasti: zakonski okvir, ciklusi u visokom obrazovanju i evropski sistem prenosa bodova, prava i obaveze studenata, dodjela akademskih stepeni i diploma, dodatak diplomi, pravo na završetak studija, usklađivanje statuta i integracija univerziteta, koncept cjeloživotnog obrazovanja, integracija univerzitet, kao i zakonom propisane aktivnosti za dvije agencije iz oblasti visokog obrazovanja.

U proteklih godinu dana, prema informacijama dostupnim Ministarstvu civilnih poslova, u Republici Srpskoj, Unsko-sanskom, Tuzlanskom, Zeničko-dobojskom, Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde, Kantonu Sarajevo, te Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, donesen je određen broj zakonskih i podzakonskih akata kojima se uređuje oblast visokog obrazovanja.

Nadležne obrazovne vlasti, kako same tvrde, u vlastite zakone inkorporirale su odredbe Okvirnog zakona u vezi organizacije visokog obrazovanja u tri ciklusa i uvođenja evropskog sistema prenosa bodova (ECTS), prava i obaveza studenata, dodjele akademskih stepeni i diploma, dodatka diplomi, te se iste provode u praksi.

Vremenski okvir za završetak dodiplomskog i postdiplomskog studija, prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu Okvirnog zakona uglavnom ističe 31.12.2018. godine, dok je rok za izradu doktorskog rada bez doktorskog studija i sticanje stručnih, odnosno načnih zvanja/doktorata nauka najkasnije do kraja akademske 2020/2021.

Visokoškolske ustanove imale su obavezu uskladiti svoje statute i druge opće akte sa odredbama Okvirnog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, te započeti sa integracijom sa danom stupanja na snagu zakona, a završiti u roku od jedne godine.

Prema informacijama dostupnim Ministarstvu civilnih poslova Statut Univerziteta u Zenici nije usklađen sa Okvirnim zakonomu pogledu:

- Imenovanja i razrješavanja svih članova Upravnog odbora, koja vrši Vlada kantona;
- Oduzimanja nadležnosti Upravnog odbora, u smislu usvajanja godišnjeg obračuna, što je prema Statutu u nadležnosti Vlade Kantona, a ne Upravnog odbora visokoškolske ustanove, te
- Izbora i razrješavanja rektora, prorektora univerziteta i direktora visoke škole, uz saglasnost Osnivača.

Visokoškolske ustanove sa područja Republike Srpske, Unsko-sanskog, Tuzlanskog, Zeničko-dobojskog, Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Hercegovačko-neretvanskog i Srednjobosanskog kantona su integrisane i djeluju u skladu sa Bolonjskim principima.

Univerzitet u Sarajevu bi od 01.01.2019. godine trebao preći u sistem trezorskog poslovanja, čime bi se postigla puna implementacija zakonske obaveze propisane Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u pogledu integracije visokoškolskih ustanova.

U periodu izvještavanja nije bilo novih imenovanja Komisija stručnjaka za postupke akreditacije/reakreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa iako je bilo podnesenih zahtjeva za reakreditaciju Univerziteta u Zenici, Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Univerziteta u Banjoj Luci, Univerziteta za poslovne studije Banja Luka, Nezavisnog univerziteta Banja Luka i Visoke škole Banja Luka College, odnosno akreditaciju Univerziteta modernih znanosti-CKM Mostar i Univerziteta Kallos u Tuzli. Imenovanja Komisija, kao i provođenje cijog postupka akreditacije koji provodi Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranja kvaliteta Bosne i Hercegovine, trenutno je nemoguće jer postoji diskrepancija dokumenata koji regulišu ovaj proces. Na snazi su: revidirani Kriteriji za akreditaciju visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 96/16) i revidirani Kriteriji za akreditaciju studijskih programa u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 47/17), ali ne i revidirana Odluka o normama dokument koji predstavlja osnov za primjenu tih kriterija u postupku akreditacije, odnosno reakreditacije.

Nadležne obavezne vlasti u saradnji sa Agencijom poduzimale su aktivnosti u vezi novih procesa i projekta akreditacije studijskih programa koji se izučavaju na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini. Agencija je kreirala model akreditacije studijskih programa u Bosni i Hercegovini. Ovaj model je sastavni dio revidiranog dokumenta Odluke o normama kojima se utvrđuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini, koji je, s obzirom da nije usvojen od strane Upravnog odbora Agencije, još u formi prijedloga. Dakle, proces akreditacije studijskih programa na visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini još nije počeo.

Pored izvršavanja Okvirnim zakonom utvrđenih nadležnosti u postupku akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa, Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Bosni i Hercegovini, u proteklom periodu je radila na implementaciji Akcionog plana realizacije preporuka ENQA panela, a sve s ciljem otklanjanja uočenih slabosti i sticanja punopravnog članstva u Evropskoj asocijaciji za osiguranje kvaliteta (ENQA), odnosno unapređenju oblasti osiguranja kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Kao i prethodnih godina i tokom 2018. godine, Centar je nastavio da predstavlja Bosnu i Hercegovinu u ENIC/NARIC mreži nacionalnih informacionih centara za akademsko

priznavanje i mobilnost, te je aktivno uključen u rad ENIC/NARIC listervera putem koga se svakodnevno razmjenjuju informacije sa drugim informacionim centrima koje se odnose na priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, kao i informacije i pitanja vezana za pojedinačne probleme u ovoj oblasti u nekoj od članica ENIC/NARIC mreže. Kako bi se prevazišli problemi u vezi statusa pojedinih visokoškolskih ustanova, CIP je donio Interna pravila o prikupljanju, objavljivanju i ažuriranju informacija o visokoškolskim ustanovama u Bosni i Hercegovini, te od novembra 2017.godine vrši objavljivanje informacija o statusu visokoškolskih ustanova i studijskih programa prikupljenih na osnovu metodologije propisane navedenim Internim pravilima. U cilju olakšavanja postupaka priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija u Bosni i Hercegovini CIP je izradio i objavio u „Službenom glasniku BiH“ i na svojoj web stranici: Preporuke o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija u svrhu zapošljavanja.

CIP je postupao po zahtjevima svih nadležnih tijela za priznavanje koji su u svojim zakonskim i podzakonskim aktima propisali odredbu o traženju mišljenja CIP-a u postupku priznavanja.